

5. Купрас В.В. Зміст і методичні рекомендації з позакласного читання для загальноосвітніх шкіл для дітей початкових класів зі зниженим зором. – К., 2008.
6. Мельников П.Г. Чтение, письмо и речь в школе слепых. – М., 1934.
7. Моргайлик Л.И. Пути развития специальной методики русского языка для школ слабовидящих детей // Опыт изучения аномальных школьников. – Л., 1978.
8. Спеціальні методи навчання рідної мови слабозорих учнів: Методичні рекомендації / Укл. О.В.Вежбинська, В.М.Ремажевська. – Львів, 2003.
9. Федоренко С.В. Особливості методики навчання грамоти дітей зі зниженим зором: Мат-ли до вивчення курсу “Методика викладання мови в школах для сліпих та слабозорих дітей”. – К.: НПУ ім.М.П.Драгоманова, 2004.
10. Чигринова И.П. Развитие речи слабовидящих учащихся. – К.: Рад. школа, 1983.

In the article the stages of development of the special method of studies of Ukrainian of children are exposed with paropsiss in connection with development of general method of Ukrainian and social and political state of country. The first are described and modern theoretical and methodical labour from the special method of studies of language of blind.

Keywords: becoming, development, special method of studies of language, to put with paropsiss.

Отримано 18.09.2010 р.

УДК 376-056.34:37.091.313:811.161.2

Т.С. Франко

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ РІДНОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ ІНТЕНСИВНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОРЕКЦІЇ

Стаття висвітлює особливості впровадження інтерактивних методів навчання в освітній процес у молодших класах інтенсивної педагогічної корекції.

Ключові слова: інтерактивні методи, інтенсифікація навчання, професійна компетентність педагога, особистісно-зорієнтоване навчання.

В статье освещены особенности внедрения интерактивных методов обучения в образовательном процессе в младших классах интенсивной педагогической коррекции.

Ключевые слова: интерактивные методы, интенсификация обучения, профессиональная компетентность педагога, личностно ориентированное обучение.

Сучасна спеціальна освіта в умовах сьогодення спрямована на пошук інноваційних моделей навчання учнів з особливими освітніми потребами, які сприятимуть розвитку в учнів життєвої та соціальної компетентій. Корекційні педагоги намагаються створювати комфортні умови для реалізації можливостей учнів, адаптуючи освітні методики з метою формування відповідності рівня учнівських умінь і знань до вимог соціуму.

Особливої уваги потребує модернізація освітнього процесу в класах інтенсивної педагогічної корекції (далі ІПК), оскільки проблема навчання дітей із затримкою психічного розвитку (далі ЗПР), що перебувають у цих класах, полягає у специфічних труднощах учнів щодо опанування шкільної програми. Такі труднощі, на думку науковців (Т.Д. Ілляшенко, В.Т.Маранцман, Т.М. Марчук, Л.І.Прохоренко Т.В.Сак, Н.А.Ципіна, ін.), зумовлені особливостями їх пізнавальної сфери у поєднанні з поведінковими особливостями. Зазначимо, що питання удосконалення навчального процесу у класах даного типу набуває гострої актуальності саме в початковій ланці, відведеної для інтенсивної корекції пізнавальних можливостей учнів.

Практика сучасної освіти переконує у необхідності переходу від методики „передавання знань” до „формування умінь самостійно здобувати знання”, що значною мірою вирішується шляхом впровадження у процес навчання інноваційних технологій. Серед них чільне місце посідають інтерактивні методи навчання (О.Л.Пометун, Л.М. Пироженко).

Під інтерактивним освітніми технологіями розуміють такі методи, в основі яких лежить безпосередня участь кожного його учасника як шукача шляхів і засобів розв'язання проблем, активна взаємодія між учнями, опосередкована спілкуванням. Логічним завершенням такої взаємодії є спільне формулювання дітьми висновків, узагальнень, тверджень тощо [1;2].

На нашу думку, вдале використання інтерактивних методів навчання у класах ІПК дозволить створити комфортні умови навчання для учнів із затримкою психічного розвитку, оскільки саме колективні (сумісні) форми роботи є для них більш доступними у порівнянні із самостійними (індивідуалізованими) [4]. За таких умов кожен учень відчуватиме свою успішність та інтелектуальну спроможність.

Проблема впровадження інтерактивних технологій освіти розробляється педагогічним колективом Навчально-виховного комплексу з центром реабілітації слабозорих дітей міста Кам'янець-Подільського Хмельницької обл. В структуру цього закладу входять класи ІПК. Впродовж 2006-2011 навчальних років творча група вчителів-дефектологів працює над методичною проблемою: „Інтенсифікація освітнього процесу шляхом впровадження інтерактивних методів”.

На початковому етапі роботи обирались ті навчальні стратегії інтерактивного навчання, які здійснювати відносно неважко. Найбільш ефективними на практиці виявились ігрові, неімітаційні та імітаційні вправи. Ці технології використовували всі вчителі класів ІПК. Згодом, завдяки кількарічній співпраці педагогів до них приєднали інші такі технології навчання: технологія організації групової навчальної діяльності, технологія концентрованого навчання, проблемне навчання.

Ігрові технології застосовувались у вигляді дидактичних систем використання різноманітних ігор, під час проведення яких в учнів формуються вміння розв'язувати завдання на основі компромісного вибору (навчальні ігри, тренувальні, узагальнюючі, пізнавальні, репродуктивні, продуктивні, творчі, ділові, імітаційні).

Результати використання інтерактивних методів підтвердили їх дієвість у навчанні учнів із ЗПР. На педагогічних семінарах педагоги-учасники творчої групи презентували напрацьований досвід роботи, зокрема практичні розробки з теми „Розвиток мовлення молодших школярів з особливими освітніми потребами шляхом використання інтерактивних методів на уроках розвитку мовлення”.

Пропонуємо зразки використання інтерактивних методів навчання на уроках рідної мови у 2-му, 3-му, 4-му класах ІПК.

1. Інтерактивний метод «Займи позицію».

Цей метод допомагає проводити дискусію за проблемним запитанням. Він дає можливість висловитися кожному учневі, продемонструвати різні думки, обґрунтувати свою позицію або перейти на іншу, якщо його переконали більш вагомими аргументами.

Порядок проведення:

1. Учитель називає тему та пропонує учням скласти думку про неї.
2. Найбільш чітко виражені думки записуються або висловлюються.
3. Учні об'єднуються в групи за спільністю висунутих позицій.
4. Учні готуються до обґрунтування своєї позиції.
5. Після обговорення дискусійного питання учень може змінити точку зору і перейти в іншу групу, назвавши найбільш переконливий аргумент протилежної сторони (іншої групи).

Наведемо фрагмент уроку читання у 2 класі, на якому застосовується метод „Займи позицію”. Попередньо клас поділяється на дві групи, кожній з яких пропонується кінець легенди, який потрібно доповнити початком.

Тема: Чудодійна криниця

I група

... Повернувся дід додому. Баба говорить:

— Діду, я тебе не впізнала.

Він тоді розповів усю пригоду. Пішла баба до криниці. Напилася тої води чудодійної і теж стала молодою. Минув час. Народилося у них немовля. Стали вони жити гарно і щасливо.

II група

... Повернувся дід додому, а баба його і не впізнала. Розповів він бабі про чудодійну криницю і показав їй стежку до неї. Напилася баба води — теж стала молодою. Прожили вони з дідом щасливо ще одне своє життя.

Представник кожної групи зачитував складену легенду. Далі всі учні встали і підійшли до тієї групи, чия легенда найбільше сподобалась. Деякі учні змінювали позицію і приєдналися до іншої групи. У таких випадках доцільно взяти у цих дітей інтерв'ю і поцікавитись, чому вони перейшли в іншу групу. Всі діти зацікавлено вислуховували думки інших учнів і робили висновки.

2. Інтерактивний метод «Два-чотири – всі разом».

Ця форма роботи дозволяє учням набувати навичок співробітництва, оволодівати вміннями активно висловлюватися та слухати. Вони, отримавши інструкції від учителя, об'єднуються в невеликі

групи, виконують отримане завдання. Спільні зусилля призводять до того, що всі члени групи прагнуть до взаємного успішного виконання поставлених завдань.

Підготовчим етапом у групі може бути робота в парі. Метод "Два - чотири — всі разом" є похідним саме від парної роботи. Він сприяє ефективному розвитку навичок спілкування в групі, вмінню переконувати та вести дискусію.

Наведемо фрагмент уроку української мови у 4 класі під час вивчення теми „Види речень за метою висловлювання та інтонацією”.

Діти отримали завдання: використовуючи таблицю і текст вправи, зробити висновок про види речень за метою висловлювання та інтонацією.

Види речень за метою висловлювання

Види речень		
За метою висловлювання	За інтонацією	
	Неокличне	Окличне
Розповідне	Ми любимо свою Батьківщину. Хіба можна не любити свою Батьківщину? Усім серцем любіть Батьківщину свою.	Ми любимо свою Батьківщину! Хіба можна не любити свою Батьківщину!? Усім серцем любіть Батьківщину свою!
Питальне		
Спонукальне		

— *Які речення за метою висловлювання і за інтонацією вміщено в цьому абзаці?*

„... У той день на березі зібралася сила-силенна народу. Зійшовся увесь Канів, прийшли люди з близьких і далеких сіл. Ще зроду-віку не бачили канівські кручі стільки людей!..”

Спочатку діти протягом 1-2 хвилин розглядали матеріал індивідуально. Потім починали працювати в парі. При цьому учням наголошувалось, що вони обов'язково повинні дійти згоди щодо відповіді. Потім пари об'єднувались у четвірки і обговорювали попередньо зроблені висновки щодо видів речень за метою висловлювання та інтонацією. Після цього учні колективно обговорювали усі відповіді і визначали види запропонованих речень.

3. Дидактичні ігри, як інтерактивний метод

Дидактична гра — метод імітації прийняття рішень у різноманітних ситуаціях шляхом гри за правилами, що вже вироблені учасниками

Гра стимулює розумове зростання учнів. Діти дуже люблять ігри, які дозволяють кожному проявити себе. Наведемо приклади дидактичних ігор, які можна впроваджувати на уроках рідної мови у 3 класі.

Гра „Встав пропущене слово”.

Як поріг — то на ... (порозі), ну а ріг — пиши па ... (розі).

Коли вухо — то у ... (вусі), а кожух — то на ... (кожусі).

Як урок — то на ... (уроці), око — порошинка в ... (оці).

Під час цієї гри діти приходять до висновку: відбувається у місцевому відмінку однини у деяких іменниках чоловічого і середнього роду відбувається зміна приголосних в основі слова.

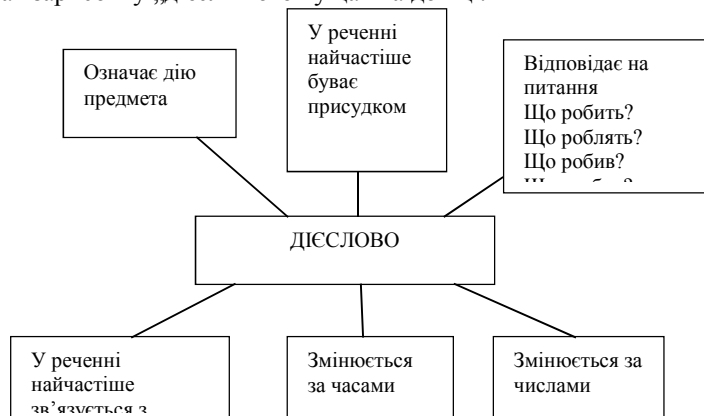
4.Інтерактивний метод "Асоціативний куш"

Даний інтерактивний метод дозволяє вчителю на початку роботи одним словом визначити тему, над якою проводитиметься робота, а учні повинні згадати все, що виникає в пам'яті стосовно цього слова. Спочатку діти висловлюють найстійкіші асоціації, потім — другорядні. Вчитель фіксує відповіді у вигляді своєрідного „куща”, який поступово „розростається”. Цей метод універсальний, бо може використовуватися під час вивчення будь-якої навчальної дисципліни і на всіх етапах уроку.

Наведемо фрагмент уроку у 4 класі на тему: Написання не з дієсловами, під час якого був використаний інтерактивний метод „Асоціативний куш”.

— Згадайте, що ми вивчали про дієслово у 3 класі?

Діти по черзі згадують все, що знають про дієслово, а вчитель, разом із учнями, узагальнював відповіді та виконував зарисовку „дієслівного куща” на дошці.

5.Інтерактивний метод „Мозковий штурм”

Цей метод навчання ефективний для одночасного залучення всіх учнів до активної роботи. Ми застосовуємо його для збирання інформації з будь-якої теми; для інтенсивної перевірки наявних знань; для розвитку вмінь аргументувати власну позицію.

Наприклад, вивчаючи тему „Будова слова” у 3 класі, діти працюють з таблицею:

префікс		корінь			суфікс		закінчення		
Стоїть перед коренем	Служить для утворення нових слів	Спільна частина споріднених слів	Несе в собі основне значення слова	Щоб знайти корінь, слід добирати споріднені слова	Стоїть після кореня	Служить для утворення слів.	Змінна частина слова.	Служить для зв'язку слів у реченні.	Щоб знайти закінчення, слід змінювати слово

Далі вчитель організовує з учнями „Мозковий штурм” шляхом постановки запитань: - Що таке основа?, -З яких частин вона може складатися?, - Що ви дізналися про кожен з них?, - Як розібрати слово за будовою?

Цікавим у застосуванні даного методу є те, що учні діляться своєю інформацією між собою і в такий спосіб отримують знання від інших.

Аналізуючи власний досвід роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, ми можемо стверджувати, що важливого значення інтерактивні методи набувають під час вивчення початкового курсу рідної мови. Адже саме з розвитком мовлення тісно пов'язаний інтелектуальний розвиток особистості, формування її пізнавальних процесів, інтересів та потенціалу. Володіння мовою, її лексико-граматичною складовою є основою будь-якої розумової діяльності.

Слід також зазначити, що проведення уроків з інтерактивними технологіями потребує компетентності учителя щодо їх використання.

Список використаних джерел

1. Васишин О.І. Школа життєвої компетентності // Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство: науково-методичний збірник / Наук. ред. І.Єрмаков. – К.: Контекст, 2000. – С. 216-218.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під ред. О.В. Овчарук. – К.: „К.І.С.”, 1999. – 112 с.
2. Пометун О.Л., Пироженко Л.М. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. – К.: Просвіта, 2002. – 98 с.
3. Тихонова Т.В. Нові інформаційні технології у школі та вузі. – Миколаїв: Веста, 1999. – 65 с.

The article highlights the features of introduction interaktivnyh teaching methods in the educational process in the early grades intensity is special education.

Keywords: interactive methods, intensification of teaching, professional competence of teacher, personality oriented teaching.

Отримано 18.09.2010 р.

УДК 376-056.262:37.091.313

О.С. Хруль

ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ ЯК ОБОВ'ЯЗКОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ

Стаття відбиває основні результати теоретичного і емпіричного дослідження з проблеми педагогічного супроводу дітей з порушеннями зору в умовах інтегрованого навчання.

Ключові слова: освітня інтеграція, педагогічний супровід дітей з порушеннями зору, учбові